

Afgifter på grænsen

Danskerne er vilde med at grænsehandle. Halvdelen af de danske husstande grænsehandler mindst én gang om året, og hver 8. husstand grænsehandler mindst fire gange om året, hvormed omsætning, arbejdspladser og provenu til statskassen smutter ud af landet. Det kan naturligvis hænge sammen med, at nogle synes, det er hyggeligt med en familietur til Tyskland. Virkeligheden er dog også, at der for mange er penge at spare ved at køre over grænsen. I Syddanmark har to ud af tre husstande grænsehandlet inden for seks måneder, mens det gælder hver anden husstand i Midtjylland.

Halvdelen af de danske husstande grænsehandler

Syddanskerne og midtjyderne har kortere afstand til de tyske butikker, og transportudgifter er ikke ligefrem det, der vælter budgettet. Det gør det høje danske skatte-, moms- og afgiftsniveau til gengæld. Og når man nu alligevel har taget turen over grænsen, kan man lige så godt tage lidt ekstra med hjem, så man har et lager – og fødevarer med kun 7 pct. tysk moms. Faktisk angiver næsten halvdelen af de grænsehandlende danskere, at de har tendens til merforbrug, når de grænsehandler. Der er altså ikke blot tale om et smut ned i det lokale supermarked, der bliver erstattet af en tilsvarende tur til et tysk supermarked. Desuden skaber det høje danske afgiftsniveau incitament til videresalg af illegalt indførte varer i Danmark, især fra kiosker, grønthandlere og private.

Selvom en række afgifter er blevet reduceret, senest med Erhvervspakken i 2017, kæmper de danske virksomheder fortsat med en række høje afgifter og grænsebutikkernes omgåelse af den tyske pantlovgivning, mens statskassen går glip af et årligt provenu på ca. 3,5 mia. kr. Ifølge Skatteministeriets nyeste tal udgjorde danskernes samlede grænsehandel 10,5 mia. kr. i 2017, hvoraf 3,5 mia. kr. var nydelsesmidler.ⁱ Lægger man dette til grund, som afgiftssatserne ser ud i 2018, går den danske statskasse glip af i omegnen af 1,2 mia. kr. i afgifter og 2,3 mia. kr. i momsindtægter på grund af grænsehandel.ⁱⁱ

Den danske statskasse går årligt glip af ca. 3,5 mia. kr. i tabt moms- og afgiftsprovener på grund af grænsehandel

Figur 1: **Tabt statsligt provenu som følge af danskernes grænsehandel, 2018**

Kilde: Dansk Erhvervs beregninger pba. Skatteministeriet.

Af: Chefkonsulent Marie Louise Thorstensen, politisk konsulent Lisa Gundsø og analysekonsulent Jakob Kæstel Madsen. Udgivelsestidspunkt: juli 2018.

Halvdelen af de danske husstande grænsehandler

Halvdelen af de danske husstande (48 pct.) tager gerne turen til grænsen for at grænsehandle mindst én gang om året. Det viser en ny befolkningsundersøgelse fra Dansk Erhverv. Denne tendens har været meget stabil gennem en længere årrække. For en del husstande er trafikken endnu hyppigere, idet 13 pct. af de danske husstande tager turen over grænsen mindst fire gange om året (ej vist grafisk).ⁱⁱⁱ

Halvdelen af danskerne grænsehandler, mens 13 pct. af de danske husstande grænsehandler mindst fire gange årligt

Tabel 1: **Andel af danske husstande, der grænsehandler mindst én gang om året**

2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2018
50%	53%	48%	51%	50%	50%	51%	48%

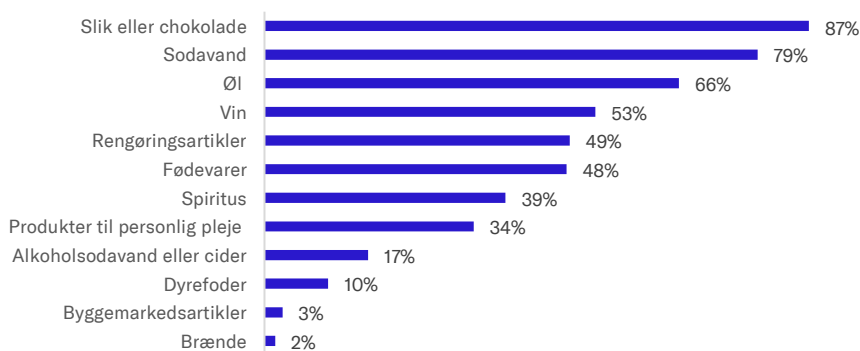
Kilde: Capacent, Interresearch A/S og Norstat for Dansk Erhverv og DSK i marts 2010, februar 2011, februar 2012, juni 2014, marts 2015, maj 2016 og april 2018. n=1.000.

Det afgiftsbelagte slik, chokolade og øl er sammen med de pantbelagte sodavand de mest populære grænsehandelsvarer. Langt hovedparten af de grænsehandlende (87 pct.), har købt slik eller chokolade inden for de seneste seks måneder, mens fire ud fem (79 pct.) af de grænsehandlende har købt sodavand og to ud af tre (66 pct.) har købt øl. Omkring halvdelen af de grænsehandlende har desuden købt vin (53 pct.), rengøringsartikler (49 pct.) og fødevarer (48 pct.) inden for de seneste seks måneder. Det afspejler, at der er en ikke uvæsentlig afledt effekt ved grænsehandlen, der i dag antager en langt mere vidtgående karakter end blot køb af de traditionelle, afgiftsbelagte nydelsesmidler.

Slik og chokolade trækker massivt i grænsehandlen

I forbindelse med grænsehandlen af nydelsesmidler køber danskerne med andre ord også en lang række andre varer, som de fleste ikke i sig selv ville tage turen til Tyskland for at købe, men som de køber, når de alligevel er af sted. Ud over lavere afgifter er momsen kun på 19 pct. i Tyskland samtidig med, at de har en reduceret fødevare moms på 7 pct. Desuden kan danskerne fortsat slippe for at betale pant på øl- og sodavandsdåser.^{iv}

Figur 2: **Hvilke varetyper har du eller din husstand grænsehandlet i Tyskland inden for de seneste 6 måneder?**

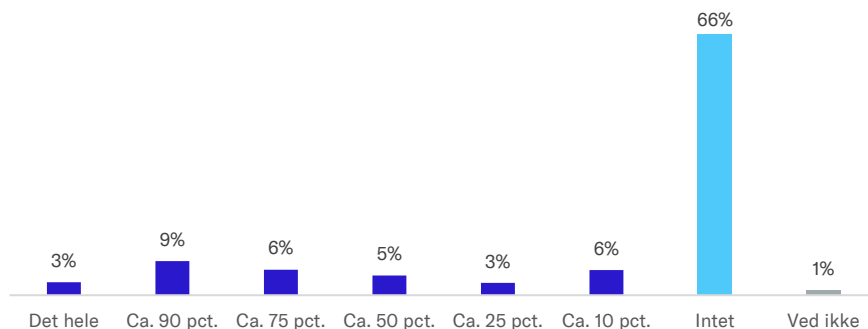
Kilde: Norstat for Dansk Erhverv, april 2018. n=397. Spørgsmålet er kun stillet til de respondenter, der grænsehandler. Søjlerne summerer ikke til 100 pct., da man har kunne afgive flere svar på spørgsmålet.

Grænsehandel dækker en væsentlig del af danskernes forbrug

Grænsehandlen har et omfang, hvor mange danske husstande får en væsentlig del af deres øl- og sodavandsforbrug dækket via indkøb i Tyskland. Hver tredje danske husstand (32 pct.) har grænsehandlet øl eller sodavand i Tyskland, og næsten hver fjerde danske husstand (23 pct.) får dækket mindst halvdelen af deres øl- og sodavandsforbrug ved indkøb syd for grænsen.

Knap hver 4. danske husstand får mindst halvdelen af deres forbrug af øl og sodavand fra grænsen

Figur 3: **Hvor stor en andel af din husholdnings forbrug af øl eller sodavand stammer fra øl eller sodavand købt i Tyskland?**

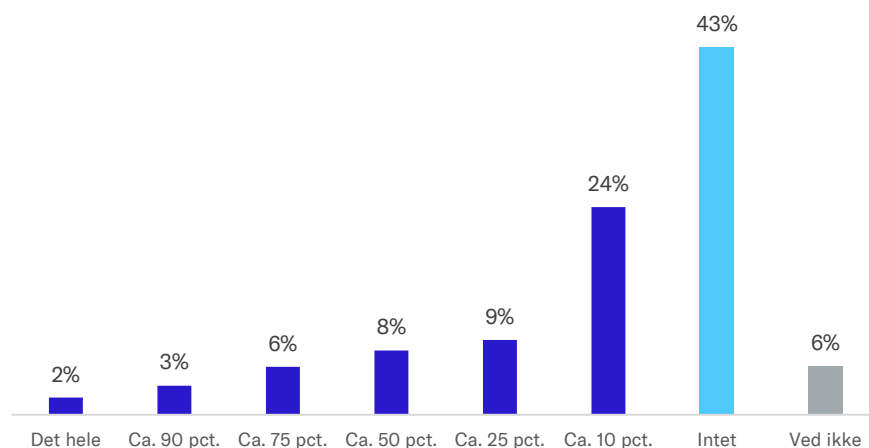
Kilde: Norstat for Dansk Erhverv, april 2018. n=1.000.

Danskernes omfattende grænsehandel betyder, at næsten hver fjerde (23 pct.) øl og sodavand, danskerne køber, bliver købt i Tyskland.^v

I Sverige er der hverken afgifter på slik eller chokolade, og samtidig er der kun 12 pct. fødevareroms på disse varetyper.^{vi} Godt halvdelen af de danske husstande har grænsehandlet slik eller chokolade i Tyskland eller Sverige, og knap hver femte danske husstand (19 pct.) angiver, at mindst halvdelen af deres forbrug af slik og chokolade bliver dækket af varer købt i Tyskland eller Sverige.

Hver 5. danske husstand får mindst halvdelen af deres slik- og chokoladeforbrug dækket ved grænsehandel i Tyskland eller Sverige

Hvor stor en andel af din husholdnings forbrug af slik og chokolade stammer fra slik og chokolade købt i Tyskland eller Sverige?
Figur 4:

Kilde: Norstat for Dansk Erhverv, april 2018. n=1.000.

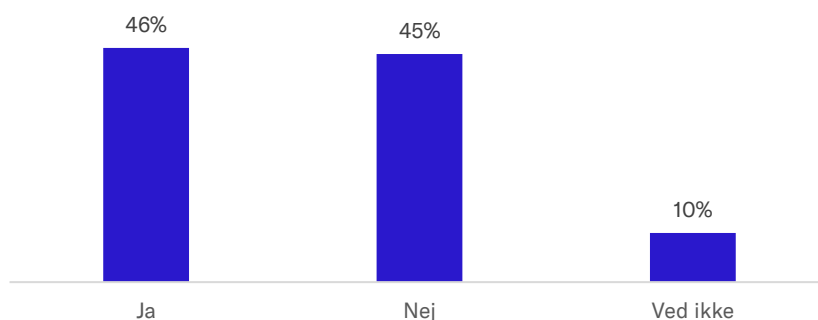
Grænsehandel skaber merforbrug af alkohol og søde sager

Når danskerne tager turen til Tyskland eller Sverige for at grænsehandle, køber de typisk større mængder slik, sodavand og alkohol med hjem, end de ellers ville have købt i Danmark. Næsten halvdelen (46 pct.) af de danskere, der grænsehandler, angiver, at de er tilbøjelige til at have et større forbrug, når de grænsehandler, end når de ikke gør. Der er med andre ord tale om en 'lagereffekt', hvor høje afgifter og grænsehandel fører til, at danskernes forbrug af bl.a. slik, sodavand og alkohol bliver forøget, fordi de har store mængder stående i hjemmet og derfor lettere bliver fristet.

Lagereffekten skaber merforbrug

Er du tilbøjelig til at have et større forbrug af slik, chokolade, sodavand og alkohol, når du har handlet i Tyskland eller Sverige?

Figur 5:

Kilde: Norstat for Dansk Erhverv, april 2018. n=1.000 for 2018.

Den danske grænsehandler

Den typiske danske grænsehandelshusstand bor i Syddanmark eller Midtjylland. Mere end to ud af tre (68 pct.), der bor i Region Syddanmark og halvdelen (50 pct.), af indbyggerne i Region Midtjylland, har grænsehandlet i Tyskland inden for de seneste seks måneder. Den typiske grænsehandler bor altså relativt tæt på grænsen, men også på Sjælland og i Nordjylland er grænsehandel udbredt, idet henholdsvis hver tredje (33 pct.) og hver fjerde (26 pct.) har grænsehandlet. Omvendt har kun hver femte (21 pct.) i Region Hovedstaden grænsehandlet inden for seks måneder.

Især syddanskere og midtjyder grænsehandler

Tabel 2: Andel, der har grænsehandlet i Tyskland inden for de seneste 6 måneder

Region	Hovedstaden	Sjælland	Syddanmark	Midtjylland	Nordjylland	
	21%	33%	68%	50%	26%	
Alder	18-39 år	40-59 år	60+			
	38%	48%	32%			
Uddannelse	Grundskole	Gymnasial	Erhvervsudd.	KVU	MVU	LVU
	40%	37%	42%	50%	44%	22%
Husstandsindkomst	0-300.000	300.001-600.000	600.001-900.000	900.000+		
	32%	35%	56%	49%		

Kilde: Dansk Erhverv pba. Norstat for Dansk Erhverv, april 2018. n=1.000.

Anm: KVU, MVU og LVU står for henholdsvis kort, mellemlang og lang videregående uddannelse.

Det er lidt mere udbredt at grænsehandle blandt midaldrende personer, givetvis fordi de i højere grad har en bil og en større familie, så besparelspotentialet er større. Grænsehandel er mest udbredt blandt personer med en kort videregående uddannelse og mindst udbredt blandt personer med en lang videregående uddannelse. Endelig er grænsehandel mest udbredt blandt personer i en husstand med en årlig husstandsindkomst på over 600.000 kr., hvilket igen sandsynligvis hænger sammen med, at der typisk vil være tale om en husstand med flere medlemmer, så besparelspotentialet er større, ligesom sandsynligheden for, at familien har bil, er større.

Pantfrie tyske dåser er en væsentlig kilde til grænsehandel

En af de faktorer, der er med til at trække danskerne til grænsen, er den manglende håndhævelse af den tyske pantlovgivning i grænsebutikkerne i Nordtyskland. Grænsehandelsbutikkernes overtrædelse af pantlovgivningen fører til et enormt mersalg af tyske øl- og sodavandsdåser. Grænsehandelsbutikkerne får altså, som de eneste aktører, i praksis lov til at køre på frihjul, idet de nordtyske myndigheders manglende håndhævelse af pantpligten betyder, at grænsebutikkerne uberettiget bliver fritaget for deres ellers obligatoriske medansvar for at sikre miljømæssig forsvarlig håndtering af emballage og emballageaffald, når de sælger dåser til danske kunder.

Grænsehandelsbutikkernes manglende pantopkrævning fører til et enormt mersalg af tyske dåseøl- og sodavand

I mere end ti år har en række danske miljøministre fra forskellige partier arbejdet for at bringe overtrædelserne til ophør. Den tyske forbundsregering har ved flere lejligheder åbent anerkendt ulovligheden af den manglende håndhævelse i Nordtyskland, uden dog at have bragt den retsstridige praksis til ophør. På denne baggrund bliver de tyske grænsehandelsbutikker stillet mere gunstigt end alle andre erhvervsdrivende i Tyskland og Danmark. Dette forvrider konkurrencen i Det Indre Marked og strider mod 'forureneren betaler-princippet', som er et grundlæggende princip i EU-traktaten, Emballagedirektivet og den EU-retlige konkurrencelovgivning.

Den manglende opkrævning af tysk pant i grænsehandelsbutikkerne i Nordtyskland, sammen med det generelt lavere moms- og afgiftsniveau i Tyskland, gør det uforholdsmæssigt fordelagtigt at drive butik ved grænsen, og trækker dermed omsætning ud af de danske butikker samt moms- og afgiftsprovener ud af den danske statskasse. Hvert år køber danskerne mindst 650 millioner ikke-pantbelagte dåser med hjem fra de tyske grænsehandelsbutikker.^{vii}

Pant på emballagerne har til formål at mindske mængden af dåser, som ender i naturen og i forbrændingsanlæggene, og sikre et bedre miljø og en højere genanvendelse. Den manglende håndhævelse af den tyske pantpligt i grænsebutikkerne påvirker i høj grad den danske stats mulighed for at leve op til sine forpligtelser efter Emballagedirektivet for så vidt angår metalemballage. De tyske dåser udgjorde 21 pct. af det samlede danske metalemballageaffald i 2014, mens 64 pct. af de ikke-pantbelagte tyske grænsedåser ikke bliver genanvendt, enten fordi de havner i skoven eller i skraldespanden.^{viii}

64 pct. af de ikke-pantbelagte tyske grænsedåser bliver ikke genanvendt

Dertil kommer, at de nordtyske myndigheder – ved at undlade at håndhæve pantpligten over for de nordtyske grænsehandelsbutikker – de facto har fritaget disse få udvalgte butikker fra at skulle betale den lovpligtige tyske moms, der er pålagt den tyske dåsepant. Det betyder, at konkurrenceforvridningen helt eller delvist er finansieret med statsmidler, hvilket er uforeneligt med det Indre Marked og i strid med EU-statsstøtteren.

Konkurrenceforvridningen er helt eller delvist finansieret med statsmidler

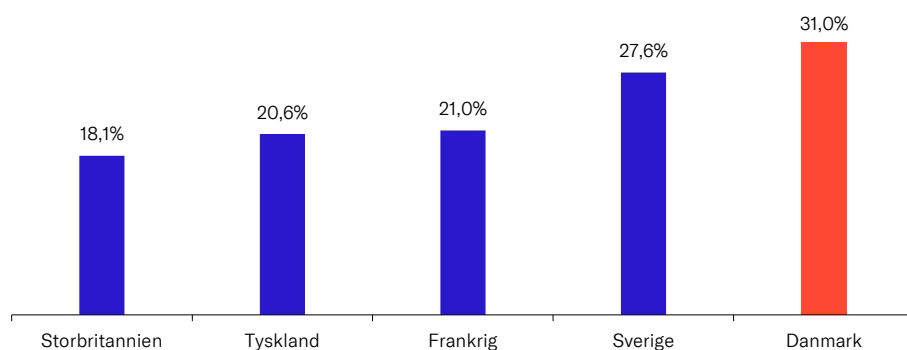
På grund af disse forskellige konkurrenceforvridende faktorer har Dansk Erhverv klaget til EU-Kommissionen over, at der ikke bliver opkrævet pant på øl og sodavand i de tyske grænsebutikker.

Den danske forbrugsbeskatning er blandt verdens højeste

Danmark har et skatte-, moms- og afgiftsniveau, der er blandt verdens højeste og det danske forbrugsbeskatningsniveau, dvs. den samlede beskatning på danskernes køb af varer og tjenester, er det næsthøjeste i EU, kun overgået af Ungarn (ej vist i nedenstående figur). Det lægger et stort pres på den danske økonomi, hvilket ikke mindst kommer til udtryk gennem en udbredt grænsehandel, såvel i fysiske butikker som på nettet.

Tal fra EU-Kommissionen viser, at moms, skatter og afgifter i gennemsnit udgør knap 1/3 (31 pct.) af det, danskerne betaler for en vare eller service i Danmark. Det er noget højere end lande, vi normalt sammenligner os med.

Figur 6: **Forbrugsbeskatning på varer og tjenester, udvalgte lande, 2015**

Danmark har det næsthøjeste forbrugsbeskatningsniveau i EU

Kilde: EU-Kommissionen, DG TAXUD

Danmark har den næsthøjeste momssats i EU, kun overgået af Ungarn, hvis øverste momssats er 27 pct. Ungarn har dog differentierede momssatser, mens Danmark er det eneste land i EU, der har valgt en høj moms på alle varekategorier. Tyskland har en reduceret momssats på 7 pct. på fødevarer, mens Sverige har en reduceret fødevareroms på 12 pct.^x Derudover får ansatte i den danske detail- og engroshandel en noget højere løn end deres tyske kollegaer. En dansk ansat i disse erhverv tjente således i gennemsnit € 37,70 i timen i 2015, når samtlige udgifter, en arbejdsgiver har til en ansat, medregnes, mens en tysker til sammenligning kun tjente € 26,30 i timen.^x

Dansk detailhandel er med andre ord særdeles konkurrenceudsat, og det er nødvendigt at sikre danske virksomheder bedre rammevilkår, herunder at tage et opgør med det høje danske afgiftsniveau, for at trække omsætning og arbejdspladser hjem til Danmark.

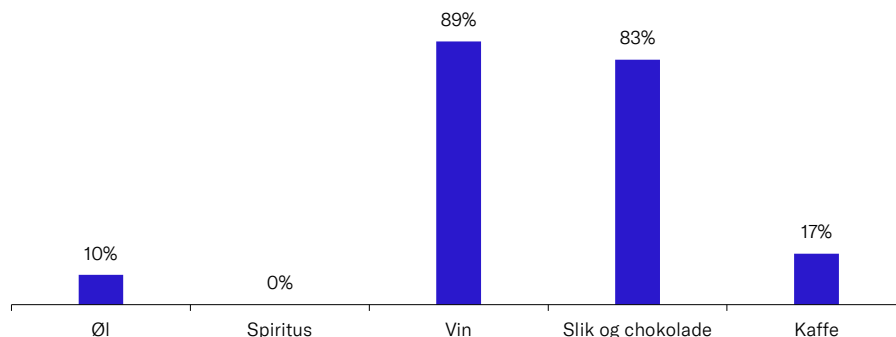
Ét skridt frem, og ét tilbage, er lige langt...

Et bredt udsnit af Folketinget tog i foråret 2013 et vigtigt skridt i retning af lavere afgifter og grænsehandel, da de med Vækstplan DK besluttede at reducere ølafgiften med 15 pct. i 2013 og fjerne sodvandsafgiften fra 2014. I 2017 vedtog VLAk-regeringen sammen med Dansk Folkeparti og De Radikale desuden en Erhvervspakke, hvor nøddeafgiften blev halveret fra 2018 og bliver helt fjernet fra 2020. Desuden betød aftalen, at de planlagte afgiftsforhøjelser på vin, slik, chokolade og kaffe i 2018 blev annulleret, ligesom afgiften på te og tillægsafgiften på alkoholsodavand blev afskaffet fra 2018.^{xi}

Trods dette er afgiftsniveauet på en række af de varegrupper, der driver grænsehandlen, fortsat særdeles højt. Reduktionen af ølafgiften på 15 pct. skete således på baggrund af, at ølafgiften fra 2011 til 2013 steg med næsten 30 pct. Dermed er ølafgiften – trods reduktionen på 15 pct. i 2013 – fortsat ca. 10 pct. højere, end den var i 2009. Hårdest ramt af afgiftsforhøjelser er vin, slik og chokolade. Vinafgiften er således steget med 89 pct. fra 2009 til 2018. Til sammenligning har Tyskland slet ingen vinafgift og har desuden en lavere moms end Danmark. Den danske afgift på slik og chokolade har også været hårdt ramt med en stigning på 83 pct. siden 2009. Det har betydet, at grænsehandlen med slik og chokolade, ifølge de nyeste tal fra Skatteministeriet, er steget med 27 pct. fra 2011 til 2017.^{xii} Endelig er afgiften på kaffe steget med 17 pct. i samme periode.

Afgifter stiger trods politisk indsats

Figur 7: Procentvis stigning i udvalgte danske afgifter, 2009-2018

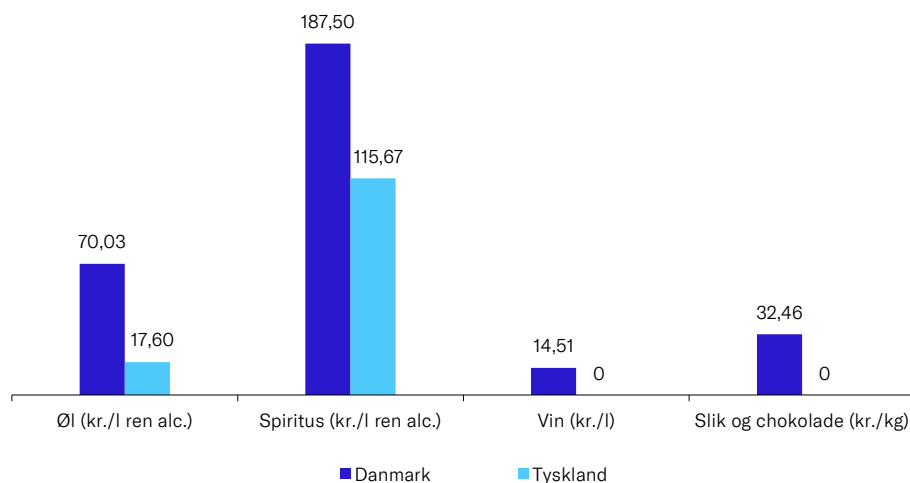

Kilde: Dansk Erhvervs beregninger pba. Skatteministeriet.

Ved siden af de positive afgiftsreduktioner er der altså reelt også sket afgiftsstigninger på en række varetyper, hvilket blot har gjort gabet mellem de danske og tyske afgifter større. Den danske ølafgift er således ca. fire gange højere end den tyske, inkl. moms, mens den danske spiritusafgift er mere end en halv gang højere. I Tyskland er der desuden hverken afgift på vin, sodavand, slik eller chokolade. Derfor er der ingen grund til at nedprioritere den politiske opmærksomhed på afgifts- og grænsehandelsproblematikken.

Markante afgiftsforskelle mellem Danmark og Tyskland

Figur 8: **Afgiftsforskelle mellem Danmark og Tyskland, udvalgte afgifter, 2018**

Kilde: Dansk Erhvervs beregninger pba. Skatteministeriet, Bryggeriforeningen og European Federation of Wine and Spirits Importers and Distributors.

Anm: Afgifter, inkl. moms af afgifter.

Afgiftsreduktioner fører til mindre grænsehandel

Generelt fører afgiftsforhøjelser til øget grænsehandel, mens afgiftsreduktioner fører til mindre grænsehandel. Det er dog klart, at der kan være forskel afhængig af, om afgiftsændringerne vedrører nogle af de varer, der især driver grænsehandlen, og hvor stor reduktionen eller stigningen er. Afgiftsændringer på varer, der i særlig grad er grænsehandelsmagneter, kan også have en effekt på grænsehandlen af andre varer, fordi folk køber en række andre varer, når de alligevel har taget turen over grænsen, men det er måske varer, som de ikke i sig selv ville have taget turen til grænsen for at købe. Eksempelvis vurderede Skatteministeriet, at grænsehandlen med nydelsesmidler samlet set steg med 25 pct. fra 2011 til 2012 på grund af de markante afgiftsstigninger på de grænsehandelsfølsomme varer i 2012.^{xiii}

Især sodavandsafgiften har været genstand for store udsving. Fra 2011 til 2012 steg den således med 46 pct., mens den i 2013 blev halveret for i 2014 helt af blive fjernet. Da afgiften blev sat op i 2012 steg grænsehandlen med 14 pct., mens salget i Danmark faldt med 7 pct. Fra sodavandsafgiften var på sit højeste i 2012, til 2017 – tre år efter den blev helt fjernet – faldt grænsehandlen med sodavand med 39 pct., mens salget i Danmark op til og med 2015 steg med 16 pct.^{xiv}

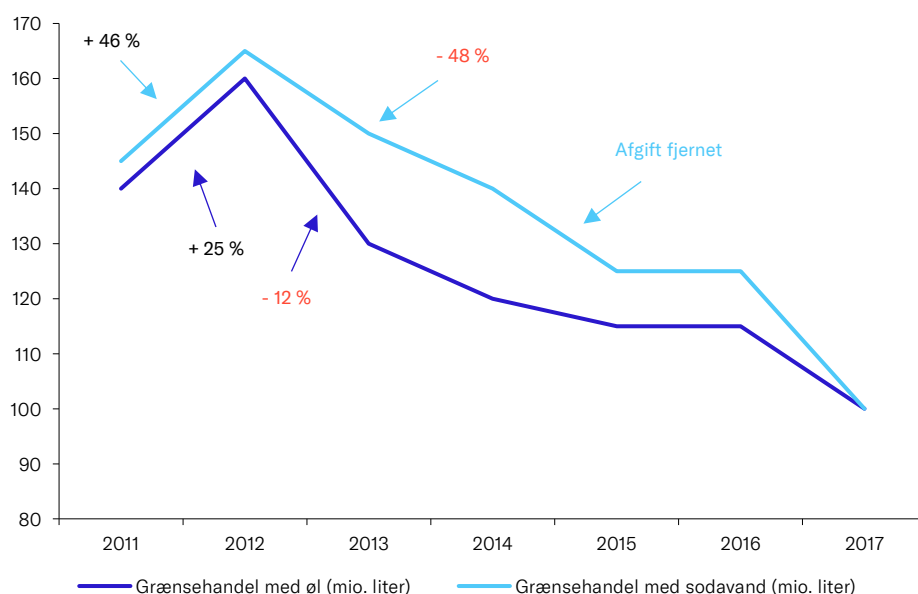
Afgiftslettelser virker

Afskaffelsen af sodavandsafgiften fik grænsehandlen til at falde og det danske salg til at stige

Ølafgiften blev sat op med 25 pct. fra 2010 til 2011 og yderligere med 3,6 pct. i 2013, hvorefter den per 1. juli 2013 blev sænket med 15 pct. Det svarer til at ølafgiften samlet set blev sænket med 12 pct. fra 2012 til 2013. Den samlede effekt heraf har været et fald i grænsehandlen med øl på 38 pct. fra 2012 til 2017 og en stigning i salget af øl i Danmark på 3 pct. i samme periode frem til 2015.^{xv}

Reduktionen af ølafgiften førte til fald i grænsehandlen og stigning i det danske salg

Figur 9: **Udviklingen i afgifter og grænsehandel med øl og sodavand, 2011-2017**

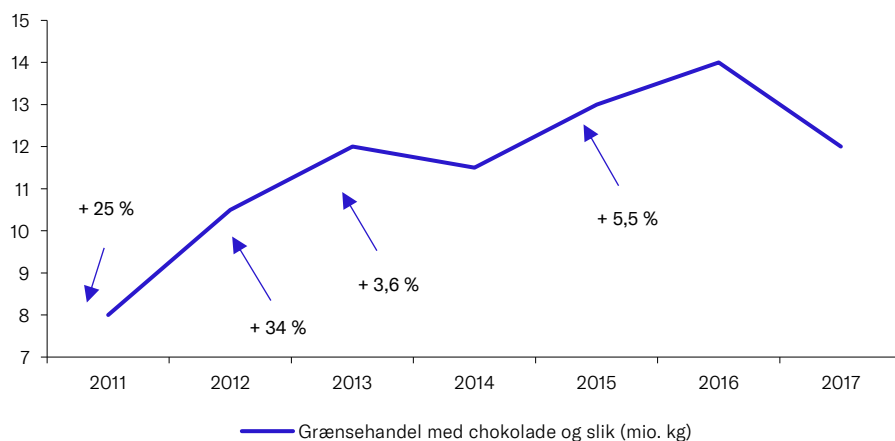
Kilde: Dansk Erhvervs beregninger pba. Skatteministeriet, 'Status over grænsehandel 2018'.

Anm: Procenttallene angiver afgiftsstigninger og -fald.

Afgiften på slik og chokolade er som nævnt en af de afgifter, der har været hårdest ramt af afgiftsforhøjelser det seneste årti. I 2010 blev den sat op med 25 pct., i 2012 med 34 pct., i 2013 med 3,6 pct. og i 2015 med yderligere 5,5, pct. Det har betydet, at fra 2011 til 2017 (de tilgængelige data), er grænsehandlen med slik og chokolade steget med 50 pct. fra 8 mio. kg til 12 mio. kg.^{xvi}

Højere afgifter fører til mere grænsehandel

Figur 10: **Udviklingen i afgifter og grænsehandel med slik og chokolade, 2011-2017**

Kilde: Dansk Erhvervs beregninger pba. Skatteministeriet, 'Status over grænsehandel 2018'.

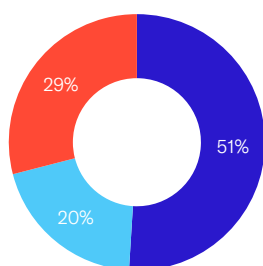
Anm: Procenttallene angiver afgiftsstigninger.

Afgifternes skrækeksempler

De høje danske afgifter og den danske moms har en voldsom effekt på prisen på typiske grænsehandelsfølsomme varer i de danske butikker. Moms og afgifter udgør således mellem ca. 30 og 60 pct. af salgsprisen på slik, chokolade, vin, øl og spiritus. Den eksakte andel er naturligvis afhængig af, hvilke detailpriser og varetyper, der bliver taget udgangspunkt i. Dermed er det særdeles attraktivt at grænsehandle disse varer frem for at købe dem i Danmark.

Moms og afgifter udgør ca. 30-60 pct. af prisen på typisk grænsehandelsfølsomme varer

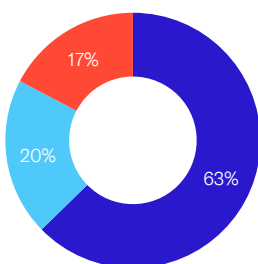
Figur 11: **Moms og afgifter på typiske grænsehandelsvarer, 2018**

Bland selv slik – moms og afgifter udgør i alt 49 pct. af varens salgspris

Pris i detailhandlen (antagelse): 8,95 kr. (100 g)
Heraf moms: 1,79 kr.
Slik- og chokoladeafgift: 2,60 kr. (25,97 kr. per kg nettovægt)
I alt, moms og afgifter: 4,39 kr. eller 49 pct. af varens pris

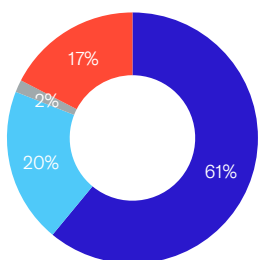
- Produktpris
- Moms
- Slik- og chokoladeafgift

Chokolade – moms og afgifter udgør i alt 37 pct. af varens salgspris

Pris i detailhandlen (antagelse): 30 kr. (200g)
Heraf moms: 6,00 kr.
Chokoladeafgift: 5,19 kr. (25,97 kr. per kg nettovægt)
I alt, moms og afgifter: 11,19 kr. eller 37,3 pct. af varens pris

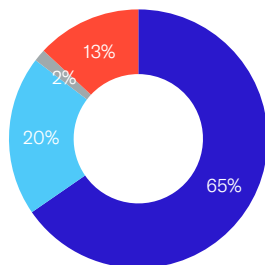
- Produktpris
- Moms
- Slik- og chokoladeafgift

Vin – moms og afgifter udgør i alt 39 pct. af varens salgspris

Pris i detailhandlen (antagelse): 50 kr. (75 cl, 13 pct. alkohol)
Heraf moms: 10 kr.
Vinafgift: 8,71 kr. (11,61 kr./l for vin med alkoholindhold 6-15 pct.)
Emballageafgift: 0,80 kr.
I alt, moms og afgifter: 19,51 kr. eller 39 pct. af varens pris

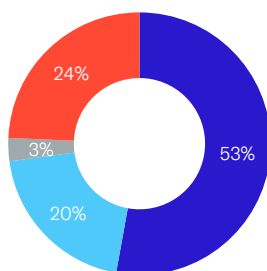
- Produktpris
- Moms
- Emballageafgift
- Vinafgift

Øl – mærkevare – moms og afgifter udgør i alt 35 pct. af varens salgspris

Pris i detailhandlen (antagelse): 6,50 kr. (4,6 pct., 33 cl, dåseøl)
 Heraf moms: 1,30 kr.
 Ølafgift: 0,85 kr. (56,02 kr./l ren alkohol)
 Emballageafgift: 0,10 kr.
 I alt, moms og afgifter: 2,25 kr. eller 34,6 pct. af varens pris

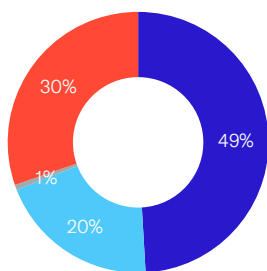
- Produktpris
- Moms
- Emballageafgift
- Ølafgift

Øl – discount – moms og afgifter udgør i alt 47 pct. af varens salgspris

Pris i detailhandlen (antagelse): 3,50 kr. (4,6 pct., 33 cl, dåseøl)
 Heraf moms: 0,70 kr.
 Ølafgift: 0,85 kr. (56,02 kr./l ren alkohol)
 Emballageafgift: 0,10 kr.
 I alt, moms og afgifter: 1,65 kr. eller 47,2 pct. af varens pris

- Produktpris
- Moms
- Emballageafgift
- Ølafgift

Spiritus – moms og afgifter udgør i alt 51 pct. af varens salgspris

Pris i detailhandlen (antagelse): 129,95 kr. (70 cl, 37,5 pct. alkohol)
 Heraf moms: 25,99 kr.
 Spiritusafgift: 39,38 kr. (150 kr. per liter ren alkohol)
 Emballageafgift: 0,80 kr.
 I alt, moms og afgifter: 66,17 kr. eller 50,9 pct. af varens pris

- Produktpris
- Moms
- Emballageafgift
- Spiritusafgift

Kilde: Dansk Erhvervs beregninger

Illegal handel koster statskassen knap ½ mia. kr. årligt

De høje danske moms- og afgiftssatser giver sig ikke alene udslag i øget grænsehandel, men skaber også et kraftigt incitament til illegal handel inden for Danmarks grænser. Hvor grænsehandel er lovlige indførsel af varer til Danmark til eget forbrug, er illegal handel indførsel af varer med henblik på ulovligt videresalg, uden at der bliver betalt moms og afgifter til den danske stat. Dermed opstår der en markant prisforskel mellem de lovligt indførte og de ulovligt indførte varer. Afgiftsforhøjelser fører derfor ikke blot til mere grænsehandel, men også til mere illegal handel, da begge dele er drevet af forskelle i moms- og afgiftsniveauer i forhold til vore nabolande.

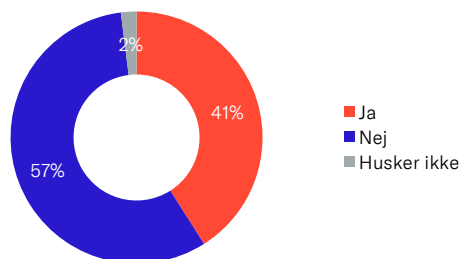
Den danske statskasse går, ifølge Dansk Erhvervs beregninger, glip af ca. ½ mia. kr. årligt i moms- og afgiftsprovener som følge af illegal handel med øl, sodavand, slik, chokolade, alkoholsodavand, cider og cigaretter, hvis man lægger Skatteministeriets tal for den illegale handel til grund.^{xvii} Dertil kommer illegal handel med varetyper, som Skatteministeriet ikke har opgjort estimater for, som fx vin og spiritus, samt øvrige samfundsøkonomiske omkostninger ved illegal handel.

I en befolkningsundersøgelse, foretaget af Dansk Erhverv i april 2018, angav 8 pct. af danskerne, at de havde købt illegalt indførte nydelsesmidler inden for et halvt år. Det svarer til ca. 370.000 danskere over 18 år. De, der har købt illegalt indførte nydelsesmidler peger på, at det især er i kiosker og hos grønhandlere, de illegalt indførte varer bliver solgt. Der foregår dog også et betydeligt salg fra arbejdspladser og fra privatadresse, hvor sælger og køber kender hinanden.^{xviii} Mange er måske ikke klar over det, men hvis man selv grænsehandler og tager med hjem til andet end eget forbrug, så er der rent faktisk tale om illegal handel. Næsten halvdelen (41 pct.) af de grænsehandelnde danske husstande angiver, at de har taget sodavand, alkohol, slik, chokolade eller cigaretter med hjem til venner, familie eller andre inden for de seneste seks måneder. Det illegale salg er således vidt forgrenet og antager et betydeligt omfang.

Statskassen går glip af ca. ½ mia. kr. om året på grund af illegal handel

8 pct. af danskerne har købt illegalt indførte nydelsesmidler

Figur 12: **Da du eller en anden person i din husstand alligevel kørte over grænsen for at handle, tog du/I så alkohol, sodavand, cigaretter, slik eller chokolade med hjem til venner, familie, kollegaer eller andre?**

Kilde: Norstat for Dansk Erhverv, april 2018. n=397.

Anm: Spørgsmålet er kun stillet til de respondenter, der har grænsehandlet i Tyskland inden for de seneste seks måneder.

Afgiftsændringer har en klar effekt på den illegale handel. Det understreger tal fra Skatteministeriet fra 2018, der viser, at den illegale handel med øl faldt fra 45 mio. liter i 2012 til 30 mio. liter i 2013 i kølvandet på afgiftssænkningen på øl i 2013. Afgiftssænkningen på 15 pct. medførte med andre ord et fald i den illegale handel med øl på 33 pct. Halveringen af sodavandsafgiften i 2013 og afskaffelsen af afgiften i 2014 betød tilsvarende et fald i den illegale handel med sodavand fra 35 mio. liter i 2012 til 25 mio. liter i 2015, svarende til et fald i den illegale handel med sodavand på 29 pct. Til trods for, at sodavandsafgiften er blevet fjernet, gør den danske pant, at nogle fortsat føler incitament til at købe illegalt indførte sodavand. Omvendt har de gentagne afgiftsforhøjelser på slik og chokolade resulteret i, at den illegale handel med slik og chokolade er blevet fordoblet fra 2 mio. kg i 2011 til 4 mio. kg i 2016.^{xix}

Afgiftsændringer har en klar effekt på den illegale handel

Yderligere afgiftsnedsettelse er nødvendig for at reducere grænsehandlen og den illegale handel

Danske butikker og virksomheder er som beskrevet særdeles konkurrenceudsat på grund af den massive grænsehandel og illegale handel. For at trække omsætning, arbejdspladser, moms-, afgifts- og skatteprovenu hjem til Danmark, foreslår Dansk Erhverv, at afgifterne på de grænsehandelsfølsomme varer som fx slik og chokolade, spiritus, vin og øl sænkes med 25 pct.

Når der tages højde for tilbageløb og adfærd (men ikke påvirkninger ift. arbejdsudbudet) vil en sænkelse af afgiften på chokolade og sukkervarer med 25 pct. reducere provenuet med 420 mio. kr. regnet i helårspåvirkning (2018-niveau). En tilsvarende sænkelse af spiritusafgiften og vinafgiften vil resultere i et mindre provenu på hhv. 100 mio. kr. og 310 mio. kr., mens en sænkelse af ølafgiften vil resultere i et mindre provenu på 180 mio. kr. efter tilbageløb og adfærd.

Tabel 3: **Mindre provenu ved sænkelse af en række afgifter med 25 pct., 2018-niveau**

mio. kr. (2018-niveau)	Helårsvirkning	2019	2020
Afgift på chokolade og sukkervarer sænkes med 25 pct.	420	390	420
Spiritusafgift sænkes med 25 pct.	110	100	110
Vinafgift sænkes med 25 pct.	290	270	290
Ølafgift sænkes med 25 pct.	180	160	180
Grænsehandelspakke i alt	1.000	920	1.000

Kilde: Dansk Erhverv på baggrund af Skatteøkonomisk Redegørelse 2018 samt Sanering af Punktafgifter.

Anm: Der er taget udgangspunkt i provenuvirkninger efter tilbageløb og ændret adfærd, men uden påvirkninger på arbejdsudbud. For afgiftsområdet er hovedreglen i opkrævningsloven, at afgifter opkræves månedsvist med en betalingsfrist den 15. i den efterfølgende måned. Dermed vil finansårsvirkningen det første år kun være 11/12 af helårsvirkningen. Det vil sige, at hvis disse afgifter sænkes ifm. Finanslovsaftalen for 2019, vil finanslovsvirkningen blot være 11/12 af helårsvirkningen. Til gengæld vil helårsvirkningen være slået fuldt igennem i 2020.

Om dette notat

Arbejdet med analysenotatet er afsluttet den 4. juli 2018.

Om Dansk Erhvervs Analysenotater

Dansk Erhverv udarbejder løbende analyser, som samles i analysenotater. Ambitionen er at udgøre et kvalificeret og anvendeligt beslutningsgrundlag i forhold til væsentlige, aktuelle udfordringer på alle områder, som har betydning for dansk erhvervsliv og den samfundsøkonomiske udvikling. Det er tilladt at citere fra Dansk Erhvervs analysenotater med tydelig henvisning til Dansk Erhverv.

Kontakt

Henvendelser angående analysen kan ske til analysekonsulent Jakob Kæstel Madsen på jkm@danskerhverv.dk eller tlf. 3374 6079.

Henvendelser angående grænsehandel kan ske til politisk konsulent Lisa Gundsø på lgu@danskerhverv.dk eller tlf. 3374 6323.

NOTER

ⁱ Skatteministeriet 'Skatteøkonomisk redegørelse 2018'. Tallet er den samlede grænsehandel af såvel nydelsesmidler som andre varer, inkl. illegal handel.

ⁱⁱ Antager man, at danskerne ville købe de samme *mængder* i Danmark i stedet for ved grænsen, ville det give statskassen et momsprovenu på 3,1 mia. kr. og et afgiftsprovenu på 1,8 mia. kr., i alt 4,9 mia. kr. Antager man i stedet, at danskerne ville bruge det samme *beløb*, som de bruger på at grænsehandle, på i stedet at købe varer i Danmark, ville det tilføre statskassen et momsprovenu på 2,7 mia. kr. og et afgiftsprovenu på 1 mia. kr., i alt 3,7 mia. kr. Da virkeligheden sandsynligvis vil ligge et sted imellem, dvs. at nogle ville købe mindre mængder, mens andre ville bruge flere penge på varerne og købe de samme mængder, er der hér taget udgangspunkt i gennemsnittet af de to beregningsmetoder. Ud fra denne antagelse går statskassen glip af 2,9 mia. kr. i momsprovenu og 1,4 mia. kr. i afgiftsprovenu, i alt 4,3 mia. kr. årligt, som følge af den samlede grænsehandel, inkl. illegal handel, som afgifterne ser ud i 2018.

ⁱⁱⁱ Norstat for Dansk Erhverv, april 2018.

^{iv} EU-Kommissionen, 'VAT Rates Applied in the Member States of the European Union', 1. januar 2018.

^v Ifølge Skatteministeriets 'Status over grænsehandel 2017', køber danskerne 650 mio. dåser ved grænsen, svarende til 214,4 mio. liter øl og sodavand. Ifølge Bryggeriforeningen (<https://www.bryggeriforeningen.dk/tal/tal-om-laeskedrik/marked/salget-paa-det-danske-laeskedrikmarked/>) og <https://www.bryggeriforeningen.dk/tal/tal-om-ol/marked/salget-paa-det-danske-oelmarked/>) udgjorde det indenlandske salg af øl og sodavand i Danmark i 2017 henholdsvis 305,4 mio. liter øl og 409 mio. liter sodavand. Dermed udgør danskernes grænsehandel $(214,4 \cdot 100) / (714,4 + 214,4) = 23,1\%$ af danskernes samlede forbrug af øl og sodavand.

^{vi} EU-Kommissionen, 'VAT Rates Applied in the Member States of the European Union', 1. januar 2018.

^{vii} Skatteministeriet, 'Status over grænsehandel 2017'.

^{viii} Miljøstyrelsen, 'Emballagestatistik 2014'.

^{ix} EU-Kommissionen, 'VAT Rates Applied in the Member States of the European Union', 1. januar 2018.

^x Dansk Erhverv pba. Eurostat.

^{xi} Skatteministeriet, http://www.skm.dk/media/1542168/faktaark_graensehandel Afgifter.pdf

^{xii} Skatteministeriet, 'Skatteøkonomisk redegørelse 2018'.

^{xiii} Skatteministeriet, 'Status over grænsehandel 2012'.

^{xiv} Dansk Erhvervs beregninger pba. Skatteministeriet, 'Skatteøkonomisk redegørelse 2018' og Bryggeriforeningen 'Medlemmernes salg på det danske læskedrik marked' <https://www.bryggeriforeningen.dk/tal/tal-om-laeskedrik/marked/salget-paa-det-danske-laeskedrikmarked/>

^{xv} Dansk Erhvervs beregninger pba. Skatteministeriet, 'Skatteøkonomisk redegørelse 2018', og Danmarks Statistik <https://www.dst.dk/da/Statistik/emner/priser-og-forbrug/forbrug/forbrug-og-salg-af-alkohol-og-tobak>

^{xvi} Dansk Erhvervs beregninger pba. Skatteministeriet, 'Status over grænsehandel 2017'.

^{xvii} Dansk Erhvervs beregninger pba. Skatteministeriet, 'Status over grænsehandel 2017'. Antager man, at de samme *mængder* ville blive solgt legalt i Danmark i stedet for illegalt, ville de give statskassen et momsprovenu på 254 mio. kr. og et afgiftsprovenu på 351 mio. kr., i alt 605 mio. kr. Antager man i stedet, at danskerne ville bruge det samme *beløb*, som de bruger på at købe illegalt indførte varer, på at købe varer, der bliver afregnet moms og afgifter af, ville det tilføre statskassen et momsprovenu på 166 mio. kr. og et afgiftsprovenu på 223 mio. kr., i alt 389 mio. kr. Da virkeligheden sandsynligvis vil ligge et sted imellem, dvs. at nogle ville købe mindre mængder, mens andre ville bruge flere penge på varerne og købe de samme mængder, er der hér taget udgangspunkt i gennemsnittet i de to beregningsmetoder. Dermed går statskassen glip af 210 mio. kr. i momsprovenu og 287 mio. kr. i afgiftsprovenu, i alt 497 mio. kr. årligt, som afgifterne ser ud i 2018.

^{xviii} Norstat for Dansk Erhverv, april 2018, n=1.000.

^{xix} Dansk Erhvervs beregninger pba. Skatteministeriet, 'Status over grænsehandel 2017'.